خراسان روزنامه صبح ایران
دوشنبه ۴ تیر ۱۳۹۷ .۱۱ شوال ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۸۴۹

منافع گروه های فشار مانع عملیاتی کردن روش های مقابله با سوداگری

منافع گروه های فشـار صاحب نفوذ مانع اصلی اجرای این سیاست هاسـت و هر بار که جامعه کارشناسی کشـور برای عملیاتی کردن این روش ها قدم برداشت، جماعتی که احساس خطر کردند دست به کار شدند و با تراشـیدن انواع و اقسام توجیهات مانع اجرای آن شدند. اگر واقعا کشور قصد مقابله با تحریم های ظالمانه آمریکا را دارد، چاره ای جز اتخاذ سیاست های موثر در جهت کاهش هزینه ها و افزایش درآمدهای غیر نفتی نیست.

راهکارهای جهانی برای مهار سوداگری سکه و ارز

فقط باید تصمیم بگیرید

میثم پیله فروش(۱)
Economic@khorasannews.com

افزایش شدید قیمت اقلامی مانند سکه، مسکن و خودرو در ماه های اخیر این سوال را به ذهن متبادر می کند که آیا سازوکاری برای مهار آن وجود دارد یا خیر؟ قبل از پاسخ به این سوال در خور ذکر است که مقصر اصلی افزایش نقدینگی لجام گسیخته و بی ثمر در کشور کسی جز دولت نیست. می توان گفت در سال ۱۳۹۷ حدود ۲۴۰ هزار میلیارد تومان فقط سود سپرده بین چند هزار نفر توزیع خواهد شد. نقدینگی ایجاد شده به سبب پرداخت سود بالای بانکی به چند درصد قلیل که صاحب سپرده های کلان هستند، آن قدر شگفت انگیز است که برای درک روشن این عدد فقط کافی است بدانیم کل یارانه نقدی توزیع شده بین مردم در سال ۱۳۹۷ حدود ۴۰ هزار میلیارد تومان و کل بودجه عمرانی مصوب کشور در سال ۱۳۹۷ حدود ۶۰ هزار میلیارد تومان است. این نقدینگی رها شده به جای آن که در تولید و فعالیت های با ارزش افزوده جریان یابد عمدتا صرف سوداگری شده که خود را در افزایش قیمت مسکن و خودرو و سکه نشان می دهد. واضح است تا وقتی که می توان بدون زحمت ثروت خود را چند برابر کرد، انگیزه ای برای فعالیت های مولد وجود نخواهد داشت. هنر سیاست گذاران در هر کشور ایجاد قواعدی است که بر مبنای آن، کسب ثروت بی زحمت دشوار و کسب ثروت بر اساس کار و تلاش مولد آسان شود و گرنه عامه انسان های منفعت طلب به دنبال کسب سود بی زحمت خواهند رفت. علم اقتصاد و تجربه کشورهای مختلف نشان می دهد قواعدی برای مهار سودهای بادآورده وجود دارد که با اجرایی کردن آن ها می توان فعالیت های سوداگرانه را مهار کرد که در ادامه به معرفی آن ها می پردازیم.

■ **مالیات بر عایدی سرمایه (بخش مسکن)**

یکی از انواع مالیات که به منظور تضعیف فعالیت های غیر مولد و کاهش انگیزه های سوداگرانه استفاده می شود، مالیات بر عایدی (سود) سرمایه یا همان CGT(Capital Gains Tax) است. عایدی سرمایه به سود حاصل از سرمایه اطلاق می شود. سود حاصل از سرمایه نوعاً عبارت است از تفاوت قیمت فروش یک دارایی نسبت به قیمت خرید آن. اغلب کشورهای توسعه یافته نظیر ایالات متحده، انگلستان، فرانسه، ژاپن و آلمان از دیرباز مالیات بر عایدی سرمایه را به عنوان یکی از پایه های مهم مالیاتی خود در دستور کار قرار داده اند که هم جامعه هدف آن بیشتر اشخاص برخوردار است و هم می تواند درآمدهای زیادی برای دولت به همراه داشته باشد. مالیات بر عایدی خانه های اضافی می تواند یکی از گزینه های اصلی اجرای مالیات بر عایدی سرمایه باشد. این نوع مالیات می تواند منجر به کاهش تقاضای سرمایه ای مسکن و در نتیجه کاهش یا ثبات قیمت مسکن در بخش تقاضای مصرفی شود و در شرایط تحریم، نقدینگی را به سمت تولید هدایت کند. در جدول پایین فهرست کشورهای اروپایی که در آن ها مالیات بر عایدی مسکن دریافت می شود آورده شده است. کشورهای آسیایی زیادی از جمله کره جنوبی، هند، بنگلادش، آذربایجان، تایلند، نپال، ازبکستان، چین، ژاپن، اندونزی، مالزی و لبنان نیز از این نوع مالیات بر عایدی مسکن استفاده می کنند. پیش بینی می شود در صورت استفاده از این مالیات، با اعمال نرخ ۲۰ درصد با توجه به تعداد خانوارهای دارای چند ملک، حداقل شاهد افزایش پنج هزار میلیارد تومانی درآمدهای مالیاتی، ناشی از عایدی املاک باشیم (با فرض یک مسکن مورد استفاده هر خانوار معاف از مالیات).

■ **مالیات بر ارزش زمین ([۲]LVT)**

مالیات بر ارزش زمین، یکی از راهکارهای مناسب برای کسب درآمد پایدار دولت هاست و بر اساس آن درصد ثابتی از ارزش زمین به عنوان مالیات، به صورت سالانه از مالک زمین دریافت می شود. این نوع مالیات علاوه بر ایجاد درآمد با هدف کنترل سوداگری، تخصیص بهینه منابع و افزایش بهره وری اقتصادی مورد استفاده قرار می گیرد. آدام اسمیت در سال ۱۷۷۶ در کتاب مشهور خود (ثروت ملل) برای اولین بار به صورت دقیق آثار مالیات بر ارزش زمین را بررسی کرده و نشان داده است که چگونه این مالیات به فعالیت های اقتصادی آسیب نمی رساند و موجب افزایش نرخ اجاره نیز نخواهد شد[۳]. در سال های اخیر نیز اقتصاددان های زیادی به بهینه بودن مالیات بر ارزش زمین اشاره کرده اند. ساموئلسون[۴] برنده نوبل اقتصاد در سال ۱۹۷۰، این نوع مالیات را راهکاری برای ما کزیمم کردن مجموع رفاه اجتماعی می داند. فریدمن[۵] برنده نوبل اقتصاد در سال ۱۹۷۶، بیان می کند که "انواع مالیات باعث ایجاد فشار بر فعالان اقتصادی می شود، با وجود این دولت ها به مالیات نیاز دارند. بنابراین سوال این است که کدام مالیات کمترین اثر مخرب را به همراه دارد. به نظر من مالیات بر ارزش زمین جواب این سوال است[۶]. استیگلیتس[۷] نوبلیست اقتصاد در سال ۲۰۰۱ و کروگمن[۸] نوبلیست اقتصاد در سال ۲۰۰۸ نیز این مالیات را به عنوان مالیات بهینه معرفی می کنند. پیش بینی می شود این مالیات می تواند درآمد مالیاتی کشور را تا چهار هزار میلیارد تومان افزایش دهد[۹].

■ **مالیات بر مبادلات ارزی**

مالیات بر مبادلات ارزی که در علم اقتصاد از آن به عنوان مالیات توبین نیز زیاد می شود یکی از انواع مالیات است که در جهت کاهش خروج سرمایه و ثبات نرخ ارز از مبادله کنندگان ارز دریافت می شود. هم اکنون با توجه به میزان قابل توجه خروج سرمایه از کشور (حدود ۳۵ میلیارد دلار برای سال ۱۳۹۶) و مبادلات سفته بازی در بازار ارز، دریافت مالیات با نرخ ۵ درصد می تواند درآمدی بیش از یک میلیارد دلار نصیب کشور کند. البته شایان ذکر است که دریافت این مالیات با مشکلاتی روبه روست با وجود این دریافت این نوع از مالیات می تواند در شرایط تحریم از منظر مدیریت بازار ارز مورد توجه قرار گیرد.

■ **مالیات بر سود سپرده**

یکی دیگر از راهکارهای افزایش درآمد مالیاتی و هدایت تصمیم گیری های سرمایه گذاری، دریافت مالیات از سود سپرده است. مطالعه قوانین مالیاتی اعضای گروه ۲۰ (20G) نشان می دهد که در ۱۸ کشور عضو این گروه، سود سپرده های بانکی یا مشمول مالیات تکلیفی هستند یا جزو درآمد مشمول مالیات محاسبه می شوند. شایان ذکر است که وضع چنین مالیاتی دریافتی از ثروتمندان را افزایش داد. طبق بررسی های صورت گرفته هم اکنون، دهک دهم درآمدی جامعه با این که ۲۸ درصد مصرف جامعه را دارد، تنها ۳ درصد مالیات پرداخت می کند. در حالی که در کشورهایی مانند انگلیس و دانمارک میزان مالیات دریافتی از این دهک درآمدی بیش از ۴۰ درصد است. پیش بینی می شود که در صورت استفاده از مالیات پلکانی بر مجموع درآمد، با افزایش سهم دهک های بالای درآمدی از مالیات، شاهد افزایش حدود پنج هزار میلیارد تومانی درآمد مالیاتی باشیم.

■ **مالیات بر خانه های خالی**

مالیات بر خانه های خالی یکی دیگر از ابزارهای تنظیم بازار مسکن و افزایش درآمدهای مالیاتی است. ماده ۵۴ مکرر قانون جدید مالیات های مستقیم، نحوه تعیین مالیات واحدهای خالی مسکونی را مشخص کرده است. براساس این ماده، واحدهای مسکونی واقع در شهرهای با جمعیت بیش از ۱۰۰ هزار نفر که به استناد سامانه ملی املاک و اسکان کشور به عنوان واحد خالی شناسایی می شود، از سال دوم به بعد مشمول مالیات معادل مالیات بر اجاره خواهند بود، به این ترتیب که صاحبان این خانه ها موظف اند، در سال دوم معادل یک دوم مالیات متعلقه، در سال سوم معادل مالیات متعلقه و از سال چهارم به بعد معادل یک ونیم برابر مالیات متعلقه را بپردازند. با وجود این عواملی چون آماده نبودن سامانه ملی املاک و اسکان موجب نیاز به سازمان دهی دیگر بازارهای موازی مانند بخش مسکن و ساختمان، بازارهای غیرمتشکل پولی، ارز و سکه و... دارد. با فرض لغو معافیت مالیاتی سود سپرده و اعمال نرخ ۵ درصد مالیات بر سود سپرده های بیش از ۱۰۰ میلیون تومان پیش بینی می شود که شاهد افزایش حدود چهار هزار میلیارد تومانی درآمدهای مالیاتی باشیم.

■ **مالیات بر مجموع درآمد**

با تکمیل طرح جامع مالیاتی (اتصال بانک های اطلاعاتی) می توان از پایه جدید مالیاتی تحت عنوان مالیات بر مجموع درآمد نیز استفاده کرد و با اعمال مالیات پلکانی بر مجموع درآمد، میزان دریافت نشدن این مالیات شده است. پیش بینی می شود این مالیات نیز موجب افزایش درآمد های مالیاتی به میزان حدود ۵۰۰ میلیارد تومان شود. با معرفی این ابزارها امید است سیاست گذاران و تصمیم گیران در دولت و مجلس به جای برگزاری جلسات بیهوده و سخنرانی های کسل کننده به راهکارهایی که علم و تجربه بشری فراهم کرده، گردن نهند. البته منافع گروه های فشار صاحب نفوذ مانع اصلی اجرای این سیاست هاست و هر بار که جامعه کارشناسی کشور برای عملیاتی کردن این روش ها قدم برداشت، جماعتی که احساس خطر کردند دست به کار و با تراشیدن انواع و اقسام توجیهات مانع اجرای آن شدند. اگر واقعا کشور قصد مقابله با تحریم های ظالمانه آمریکا را دارد، چاره ای جز اتخاذ سیاست های موثر در جهت کاهش هزینه ها و افزایش درآمدهای غیر نفتی نیست. در غیر این صورت، رها کردن عامه مردم در توفان های سهمگینی که طبع منفعت طلب صاحبان ثروت های بادآورده ایجاد کرده و خواهد کرد سبب تهی شدن جامعه از امید شده و این باور تقویت خواهد شد که هدف اصلی سیاست گذاری در کشور حفظ منافع شرکای اصلی حکومت است.

رتبه	کشور	نرخ مالیات بر عایدی سرمایه(درصد)	رتبه	کشور	نرخ مالیات بر عایدی سرمایه(درصد)	رتبه	کشور	نرخ مالیات بر عایدی سرمایه (درصد)
۱	فنلاند	۳۴	۱۳	صربستان	۲۰	۲۵	یونان	۱۵
۲	فرانسه	۳۳	۱۴	قبرس	۲۰	۲۶	بلاروس	۱۳
۳	ایرلند	۳۳	۱۵	استونی	۲۰	۲۷	مالت	۱۲
۴	ایسلند	۳۲	۱۶	لوکزامبورگ	۱۹	۲۸	سوئیس	۱۲
۵	سوئد	۳۰	۱۷	اسپانیا	۱۹	۲۹	بوسنی	۱۰
۶	پرتغال	۲۸	۱۸	اوکراین	۱۸	۳۰	اسلوونی	۱۰
۷	انگلیس	۲۸	۱۹	لیختن اشتاین	۱۷	۳۱	مولداوی	۱۰
۸	اتریش	۲۸	۲۰	مجارستان	۱۵	۳۲	بلغارستان	۱۰
۹	اسلواکی	۲۵	۲۱	لیتوانی	۱۵	۳۳	مقدونیه	۱۰
۱۰	نروژ	۲۴	۲۲	لتونی	۱۵	۳۴	مونته نگرو	۹
۱۱	دانمارک	۲۴	۲۳	چک	۱۵	۳۵	آندورا	۶
۱۲	روسیه	۲۰	۲۴	آلبانی	۱۵	۳۶	هلند	۲

Land value tax[۲]
Adam Smith, The Wealth of Nations,[۳]
Article I: Taxes upon ,۲ Book V, Chapter the Rent of Houses
Paul Samuelson[۴]
Milton Friedman[۵]
Shepheard-Walwyn in association[۶]
۱. with Centre for Incentive Taxation
۱۹۹۴ January
Joseph Eugene[۷]
Paul Krugman[۸]
[۹] اقتصاد ایران- چگونگی گذر از ابرچالش ها
[۱] دکتری اقتصاد

رئیس سازمان امور مالیاتی خبر داد:

تشخیص ۶۳۰۰ میلیارد تومان مالیات از تراکنش های مشکوک بانکی

رئیس کل سازمان امور مالیاتی از تشخیص ۶ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان مالیات از تراکنش های مشکوک بانکی سنگین با ارقام بالا و شناسایی ۳ هزار و ۲۰۰ مودی مالیاتی حقیقی و حقوقی خبر داد. به گزارش مهر به نقل از پژوهشکده پولی و بانکی، سید کامل تقوی نژاد در خصوص روند وصول مالیات از تراکنش های مشکوک بانکی گفت: با توجه به اهمیت بحث تراکنش های مشکوک، سازمان امور مالیاتی در سال گذشته حدود ۶ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان تشخیص مالیات از تراکنش های مشکوک بانکی سنگین با ارقام بالا و شناسایی ۳ هزار و ۲۰۰ مودی مالیاتی حقیقی و حقوقی را انجام داد و به مرور این پرونده های مالیاتی در حال رسیدگی و بررسی است؛ هم اکنون بخشی از مالیات وصول شده و این فرایند ادامه دارد. وی افزود: مبارزه با فرار مالیاتی مهم ترین رویکرد سازمان امور مالیاتی کشور به شمار می رود و سازمان امور مالیاتی به عنوان متولی می تواند با هرگونه فرار مالیاتی و رانت در این حوزه برخورد کند. تقوی نژاد با بیان این که با رسیدگی تراکنش های بانکی مشکوک مخالفت های زیادی شده بود، اظهار کرد: در ابتدای انجام طرح رسیدگی به تراکنش های مشکوک در سیستم بانکی مخالفت های زیادی از سوی نهادهای دولتی و خصوصی شکل گرفت اما هم اکنون با توجه به مزایای اقتصادی میزان بالای مالیاتی قابل اخذ از تراکنش های سنگین بانکی توسط سرمایه داران کلان، می توان گفت که عملکرد سازمان امور مالیاتی تا به امروز در این بخش موفق بوده و بخشی که فرار مالیاتی بزرگی داشته، هم اکنون توسط سازمان امور مالیاتی با رصد شفاف شده است. معاون وزیر اقتصاد تاکید کرد: سازمان امور مالیاتی برای مبارزه با فرار مالیاتی عزم جدی دارد و با تمامی افرادی که از پرداخت مالیات به عنوان پیشران توسعه اقتصادی و آبادانی کشور فرار می کنند، برخورد خواهد کرد و در این راه هیچ فردی استثنا نیست؛ همگان باید با توجه به میزان درآمد خود مالیات پرداخت کنند که در غیر این صورت با برخورد سازمان امور مالیاتی کشور روبه رو می شوند. طبق اعلام رئیس کل سازمان امور مالیاتی برای شناسایی مودیان جدید مالیاتی برنامه هایی از جمله اجرای طرح جامع مالیاتی و ایجاد پایگاه اطلاعات مودیان مالیاتی، ایجاد دفتر مبارزه با پول شویی و فرار مالیاتی در سازمان امور مالیاتی کشور، رصد و بررسی تراکنش های سنگین و مشکوک بانکی و پیگیری و رصد فعالیت های شرکت های صوری (کاغذی) در دستور کار قرار گرفته است.

مسافران جام جهانی! مالیات تان را پس بگیرید

مسافران جام جهانی روسیه می توانند مالیات بر ارزش افزوده پرداختی خود را در هنگام بازگشت، با ارائه فاکتور در فرودگاه پس بگیرند. به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از پژوهشکده پولی و بانکی، بسیاری از هتل ها، فروشگاه ها، مراکز خدماتی و ... در روسیه شامل پرداخت مالیات بر ارزش افزوده هستند. بعد از خرید کالا یا خدمات به طور معمول فاکتوری به خریداران داده می شود که بین ۴ تا ۶ درصد وبسته به خدمات یا کالا مالیات از خریداران دریافت شده است. از آن جایی که این مالیات نباید از افراد خارجی غیر مقیم و مسافران دریافت شود، این افراد می توانند در فرودگاه و در زمان بازگشت، مالیات پرداختی خود را با ارائه فاکتور پس بگیرند. نرخ کلی مالیات بر ارزش افزوده ۱۸ درصد در روسیه است که این نرخ برای فروش برخی از انواع اقلام پزشکی، غذا و کالای کودکان ۱۰ درصد خواهد بود. همچنین فروش برخی کالاها و خدمات مشمول مالیات صفر درصد است که از جمله آن ها عبارت است از صادرات کالا و خدمات حمل و نقل بین المللی. برخی از خدمات از جمله فروش املاک مسکونی، محصولات خاص پزشکی، خدمات پزشکی، مواد غذایی با سالن های غذاخوری مدرسه، خدمات حمل و نقل عمومی، خدمات مذهبی و تشریفاتی، خدمات آموزشی ارائه شده توسط مؤسسات آموزشی غیر انتفاعی مجاز، خدمات خاص در حوزه هنر و فرهنگ تولید نیز معاف از این مالیات هستند. بیست و یکمین دوره مسابقات جام جهانی از روز ۲۴ خردادماه در کشور روسیه آغاز شده است. تیم ملی ایران در این دوره از رقابت ها در گروه دوم با تیم های ملی اسپانیا، پرتغال و مراکش هم گروه است. تیم ملی ایران بعد از پیروزی ارزشمند یک بر صفر برابر مراکش و شکست یک بر صفر برابر اسپانیا، روز دوشنبه در شهر سارانسک برابر پرتغال قهرمان اروپا در این شهر به میدان خواهد رفت.